

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

LAUSUNTO 16.1.2019

Lausunto hallituksen esityksestä: HE 159/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi

Kehitysvammaliitto ry kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta esittää näkemyksensä hallituksen esityksestä uudeksi vammaispalvelulaiksi

Kehitysvammaliiton kohderyhmänä ovat kehitysvammaiset ihmiset ja muut oppimisessa, ymmärtämisessä ja kommunikoinnissa tukea tarvitsevat ihmiset. Maassamme on noin 40 000 kehitysvammaista ja noin 65 000 puhevammaista henkilöä. Kehitysvammaliitto edistää kehitys- ja puhevammaisten ihmisten tasa-arvoa ja osallistumista yhteiskunnassa, kehittää palveluja sekä edistää alan tutkimusta. Liitto edustaa 92 jäsenorganisaatiota – kuntayhtymiä, kuntia, seurakuntia, rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä – sekä yksityisiä ihmisiä. Liiton jäsenet tekevät kehitys- ja puhevammaistyötä tai toimivat muuten vammaisten henkilöiden hyväksi.

Pidämme tärkeänä, että hallituksen esitys tulevaisuuden vammaispalvelulaiksi käsitellään huolellisesti ja huomioiden vammaispalvelulakia sivuavien muiden lakien valmistelun aikataulu.

Kiitokset

- Kiitämme tarvelähtöisestä laista, mikä koskettaa vammaisia ihmisiä diagnoosista riippumatta. Kiitos, että vammaisjärjestöt ovat saaneet olla mukana ja järjestöjen näkökulmat on huomioitu.
- Lapsiperheille on tulossa heidän arkeaan parantavia asioita ja lasten asumisen säädös selkeyttää niiden lasten tilannetta, jotka eivät voi vahvasti tuettunakaan asua lapsuudenkodissaan.
- Hallituksen esityksessä on myös huomioitu puhevammaiset ihmiset, jotka tarvitsevat apua kommunikoinnissa ja vuorovaikutuksessa.
- On tärkeää, että hallituksen esityksen lähtökohtana on, että välttämättömät vammaisten ihmisten tarvitsemat erityispalvelut säilyvät maksuttomina palveluina, joihin heillä on subjektiivinen oikeus.
- Valmennuksen ja tuen säädös on erittäin tärkeä Kehitysvammaliiton kohderyhmälle ja se tukee mm. asumisen tuen ja päiväaikaisen toiminnan palveluja.
- Päiväaikainen toiminta -pykälä on kattava ja siinä hyvin otettu huomioon runsaasti apua tarvitsevien asiakkaiden tarpeet. Toiminnan resurssit pitää turvata maakuntaudistuksessa, sillä päiväaikaiseen toimintaan on kohdistunut paljon leikkauksia. On tärkeää, että päiväaikainen toiminta järjestetään muualla kuin kotona niin kuin hallituksen esityksessä todetaan.
- Asumisen säädös on YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen linjausten mukainen ja mahdollistaa palvelujen yksilöllisen räätälöinnin myös tilanteissa, jossa henkilö tarvitsee runsaasti apua ja tukea asumiseensa.

Ehdotukset lain jatkovalmisteluun

- Hallituksen esityksessä voimavarapykälää on lievennetty koskemaan avun sisällön määrittelyä. Tästä huolimatta näemme, että henkilökohtaisen avun ns. voimavaraedellytys (kyky tehdä valintoja) edelleen asettaa vammaiset henkilöt eriarvoiseen asemaan henkilökohtaisen avun saannissa ja lain muotoilu on syrjivä vamman (kehitys-, aivo-, puhe-, kehitysvamma, neuropsykiatriset oireyhtymät) perusteella. Voimavarapykälä tulisi poistaa jotta henkilökohtainen apu olisi yhdenvertaisesti kaikkien vammaisten saatavilla, myös niiden, joilla on runsaasti avun ja tuen tarvetta tahdon ilmaisussaan. Henkilökohtainen apu on ollut yksi merkittävimmistä uudistuksista vammaisten henkilöiden elämässä ja lisännyt heidän osallisuuttaan.
- Laissa on mainittu tuettu päätöksenteko, mutta tuetun päätöksenteon järjestelmää ei ole tarkemmin kuvattu. Sen rooli laissa tulee olla vahvempi ja se pitää kytkeä palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelman laatimiseen. Tuettu päätöksenteko tarkoittaa sitä, että vammaisella henkilöllä on käytössään puolueeton henkilö tai henkilöitä, kun hän tekee palveluihinsa ja tukeensa liittyviä valintoja. Tuetussa päätöksenteossa ei anneta taloudellista edunvalvontaa eikä tulkkauspalvelua.
- Välttämättömien palvelujen tulee olla maksuttomia. Takuueläkettä saaville ja paljon tukea tarvitseville henkilöille ei saa lisätä asiakasmaksuja. Asiakasmaksujen korotukset vaarantaisivat vammaisten henkilöiden toimeentulon ja terveyden.

KEHITYSVAMMALIITTO RY.

Marianna Ohtonen
Toiminnanjohtaja

Susanna Hintsala
Yksikön johtaja